

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
2. เพื่อศึกษาข้อมูลการได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
3. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในงานส่งเสริมการเกษตร
4. เพื่อศึกษาความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในงานส่งเสริมการเกษตร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลกับการเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
6. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ นครนายก สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และ สระแก้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 365 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบหลายขั้นตอน โดยทำการสุ่มจังหวัดร้อยละ 50 (บุญเรียง, 2533ก:70) โดยวิธีการจับสลาก ได้จังหวัดที่เป็นตัวอย่าง คือ จันทบุรี ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ หลังจากนั้น ทำการสุ่มอำเภอในจังหวัดดังกล่าว ร้อยละ 50 ได้จำนวนอำเภอที่เป็นตัวอย่าง 37 อำเภอ จาก จำนวนอำเภอทั้งหมด 73 อำเภอ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 142 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (questionnaires) ประกอบด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วง เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2549 โดยผู้วิจัย ได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากหัวหน้าภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่กรอกแบบสอบถาม โดยประสานงานกับทางจังหวัด เพื่อให้จังหวัดออกหนังสือนำส่งแบบสอบถามให้แก่แต่ละอำเภอ แล้วจึงนำวันรับอีกครั้ง โดยที่ผู้วิจัยเดินทางไปส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลในวันที่มีการประชุม และจัดส่งให้เจ้าหน้าที่ทางไปรษณีย์ด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ วิธีการทางสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และใช้ค่าไคสแควร์ (Chi – square test) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลกับการเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง การเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แบ่งออกเป็น 5 ตอน สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.3 มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.4 ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับ 6 มากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาในหน้าที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล (เกษตรตำบล) อยู่ระหว่าง 20 -25 ปี มีพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ 1 – 3 ตำบล 1 – 20 หมู่บ้าน และ 1,001 – 2,000 ครัวเรือน มีโครงการปกติที่อยู่ในความรับผิดชอบ 1 – 5 โครงการ และมีโครงการ CEO ที่อยู่ในความรับผิดชอบ มากที่สุด ร้อยละ 25.4

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับและการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ ได้รับเอกสารวิชาการ และ เอกสารคำแนะนำจากแหล่งที่มา คือ ส่วนกลาง ประกอบด้วย กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สิ่งพิมพ์จากส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 3 สำนักงานเกษตรจังหวัด มีการเปิดรับสิ่งพิมพ์ที่ได้รับจากส่วนกลางในระดับปานกลาง ส่วนสิ่งพิมพ์ที่ได้รับจากส่วนภูมิภาค มีการเปิดรับในระดับ สูง

3. ข้อมูลด้านความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล พบว่า

1. เจ้าหน้าที่มีความต้องการสิ่งพิมพ์ประเภทเอกสารวิชาการ เอกสารคำแนะนำ แผ่นพับ คู่มือ บทความ และหนังสือจากส่วนกลางมากที่สุด

2. เจ้าหน้าที่มีความต้องการสิ่งพิมพ์ในหมวดไม้ผล หมวดพืชผัก - พืชไร่ หมวดปัจจัยการผลิต ในระดับมากที่สุด ส่วน หมวดไม้ดอก - ไม้ประดับ และหมวดเคหกิจ - เบ็ดเตล็ด มีความต้องการในระดับมาก

3. เจ้าหน้าที่มีความต้องการสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์น้ำ และสาขาอื่น ๆ เช่น โรคสัตว์น้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ จากกรมประมง ในระดับมากที่สุด ส่วนสาขาประมงน้ำจืด ประมงทะเล มีความต้องการในระดับมาก และประมงน้ำกร่อย ในระดับปานกลาง

4. เจ้าหน้าที่มีความต้องการสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ สุขอนามัยสัตว์ จากกรมปศุสัตว์ ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ การบำรุงพันธุ์สัตว์ การพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ เทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ การตรวจคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ การพัฒนาการปศุสัตว์และการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีความต้องการในระดับมาก

5. เจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการสิ่งพิมพ์ทุกประเภท ที่กรมวิชาการเกษตรผลิต ในระดับมากที่สุด นั่นคือ ข้าว พืชไร่ พืชสวน ยางพารา ควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร อารักขาพืช เทคโนโลยีชีวภาพ วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลผลิตเกษตร กลุ่มครองพันธุ์พืช เกษตรวิศวกรรม และปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

6. เจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการสิ่งพิมพ์ที่เป็นวารสารเศรษฐกิจการเกษตร รายเดือน (เฉพาะสมาชิก) และ หนังสือสถิติการเกษตร ในระดับมากที่สุด ส่วน รายงานการสำรวจสินค้า และแผ่นปลิวสรุปภาวะการผลิต และราคาสินค้า รายสัปดาห์ - รายเดือน มีความต้องการในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลกับการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร พบว่า

ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทางด้าน เพศ ระดับการศึกษา และ โครงการ CEO ที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรในบางประเภท กล่าวคือ เพศ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสิ่งพิมพ์ประเภท เอกสารวิชาการ เอกสารคำแนะนำ และ จดหมายข่าว ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสิ่งพิมพ์ทุกประเภท ยกเว้น ประเภทรายงานและหนังสือ เพราะไม่ค่อยได้รับ ส่วนโครงการ CEO มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อประเภทเอกสารวิชาการ เอกสารคำแนะนำ คู่มือ บทความ แผ่นปลิว และรายงาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ในการส่งเสริมโครงการ CEO นั้น มีการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทดังกล่าวบ่อยครั้ง และข้อมูลพื้นฐานทางด้านครัวเรือนที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อบางประเภทจากสำนักงานเกษตรจังหวัด คือ สิ่งพิมพ์ประเภท ไปสเตอร์ คู่มือ บทความ และ จดหมายข่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลกับความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร พบว่า

ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทางด้านตำบล หมู่บ้าน ครัวเรือน และโครงการ CEO ที่อยู่ในความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ซึ่งด้วยหน้าที่ความรับผิดชอบ

ทั้งจำนวนตำบล หมู่บ้าน คริวเรือน และโครงการที่รับผิดชอบ จึงส่งผลให้มีความต้องการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ประกอบการส่งเสริมการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทางด้าน เพศ ระดับการศึกษา และ โครงการ CEO ที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทางด้านตำบล หมู่บ้าน คริวเรือน และ โครงการ CEO ที่อยู่ในความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหา

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลส่วนใหญ่ประสบปัญหาได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอ มีความล่าช้า ไม่ทันกับเหตุการณ์ นอกจากนี้เนื้อหาในเอกสารยังขาดความทันสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เนื้อหาครอบคลุมและกว้างมากเกินไป บางข้อความเป็นวิชาการมากเกินไป บางข้อความผิดพลาด อีกทั้งยังเหมือนกับลอกเลียนมา หรือ เปลี่ยน พ.ศ. แล้วจัดพิมพ์ใหม่ เนื้อหาจึงเป็นเรื่องเก่า ๆ ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากนัก เพราะในปัจจุบัน เทคโนโลยีได้ก้าวไกลมากขึ้น และในบางครั้งเอกสารที่ได้รับก็ไม่ตรงกับความต้องการของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เห็นควรว่าควรจัดส่งสิ่งพิมพ์ให้ตรงตามเวลา มีความสม่ำเสมอ และมีความต่อเนื่อง มากที่สุด ปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีเทคโนโลยี และผลงานวิจัยใหม่ ๆ รวมทั้งข้อมูลทางด้านการตลาดอีกด้วย และเพื่อขจัดปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่ได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ ควรจัดส่งสิ่งพิมพ์ผ่านทางศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หรือส่งให้เจ้าหน้าที่โดยตรง นอกจากนี้ ยังเสนอแนะให้มีการจัดชั่วโมงข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุชุมชน โดยให้เจ้าหน้าที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินรายการด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับและการเปิดรับสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่จะได้รับสิ่งพิมพ์จากกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 สำนักงานเกษตรจังหวัด มิได้มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพราะขาดงบประมาณในการจัดทำ จึงรอรับจากกรมส่งเสริมการเกษตรเพียงอย่างเดียว แต่ก็พบกับปัญหา คือ ได้รับสิ่งพิมพ์ไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับสิ่งพิมพ์ตามที่ควรจะได้รับ ทำให้พลาดโอกาสในการรับทราบข้อมูล ข่าวสารใหม่ ๆ และพลาดโอกาสในการพัฒนาความรู้ของตนเอง นอกจากนี้สิ่งพิมพ์ที่ได้รับก็ยังไม่ตรงกับความต้องการ ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เนื้อหากว้างมากเกินไป ฯลฯ ดังนั้น ก่อนที่จะทำการผลิตสิ่งพิมพ์ จึงควรมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละพื้นที่ก่อนว่า พื้นที่นั้น ๆ ทำการเกษตรอย่างไร มีปัญหาอะไรที่ต้องการการแก้ไข และสำรวจความต้องการของเจ้าหน้าที่ด้วย เพราะ หากผลิตออกมาแล้วแต่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ก็จะเป็นการสูญเสียงบประมาณ

2. ควรจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ ในการผลิตสิ่งพิมพ์ เพื่อจะได้ผลิตสิ่งพิมพ์ได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความเฉพาะเจาะจง ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ควบคู่กับส่วนกลางก็ผลิตสิ่งพิมพ์ด้วยเช่นกัน เพื่อที่เจ้าหน้าที่จะได้รับสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายมากขึ้น

3. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ มีความต้องการสิ่งพิมพ์ประเภทเอกสารวิชาการ เอกสารคำแนะนำ แผ่นพับ คู่มือ บทความ และหนังสือ มากที่สุด ดังนั้น ในการพิจารณาผลิตสิ่งพิมพ์ จึงควรผลิตสิ่งพิมพ์ประเภทดังกล่าว ในลำดับแรก

4. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้อมูลพื้นฐานทางด้าน ระดับการศึกษา ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ ตำบล คราวเรือน และโครงการ CEO มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ดังนั้น ในการผลิตสิ่งพิมพ์สำหรับเจ้าหน้าที่ จึงควรพิจารณาถึงข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวด้วย

โดยสรุป การเปิดรับและความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรดำเนินการควบคู่กันทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยส่วนกลางผลิตสิ่งพิมพ์ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ มีความหลากหลาย และส่วนภูมิภาคก็ผลิตสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เนื้อหาที่มีความเหมาะสมเฉพาะเจาะจงมากขึ้น และที่สำคัญ ควรจัดส่งให้กับเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในภาคอื่น ๆ
2. ควรศึกษาในเรื่องการเปิดรับความต้องการสื่อประเภทอื่นทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เช่น CD อินเทอร์เน็ตตำบล เป็นต้น
4. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของภาคเอกชนต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
5. ควรศึกษาเรื่องความต้องการรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

6. ควรศึกษาการนำเนื้อหาที่ได้จากสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

7. ควรศึกษาความต้องการประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล